

V novi turistični sezoni

Jugoslovansko gospodarstvo v sedanjih težkih razmerah še posebej pričakuje dobre rezultate od nove turistične sezone. Svoj delež k temu mora dati tudi SOZD Petrol, ki v veliki meri lahko prispeva k zadovoljivim uslugam turistom, ki po slovenskih cestah potujejo proti turističnim krajem.

Storitve, ki jih Petrol lahko nudi turistom, so predvsem zadovoljiva in dostojna oskrba z gorivi, ustrezen delovni čas naših bencinskih servisov, zadostno število menjalnic in prodajnih mest za bone AMSJ ter kulturne in dostojne odnose do gostov.

Na zadovoljivo oskrbo z gorivi Petrol žal ne more vplivati, saj je odvisna od plačilnobilančnega položaja naše države in drugih podobnih dejavnikov. Lahko sicer upamo, da med turistično sezono v oskrbi ne bo motenj, kar je lani, čeprav kratkotrajno, precej vplivalo na uspeh turizma. Ob morebitnih tovrstnih motnjah lahko Petrol razpoložljive količine le razporeja tako, da pokriva vsaj glavne prometne tokove na slovenskih cestah in turistične kraje.

Mreža Petrolovih odprtih bencinskih servisov šteje 279 enot, kar naj bi več kot

zadostovalo za dostojno oskrbo voznikov z gorivi. Zaradi turistične sezone sta trgovina in Istra-benz dosedanji delovni čas na bencinskih servisih (7.—19. ure) podaljšala (7.—20. ure oziroma do 21. ure), odprtih pa je tudi nekaj non-stop servisov (skupaj 31), medtem ko imajo nekateri podaljšano delo na sobote in nedelje (skupaj 99). Za boljše obveščanje turistov so izdelali kovinske tabele, velikosti A-3, na njih pa so pomensko navedeni delovni časi bencinskih servisov (non-stop ter ob nedeljah in praznikih). Te tabele so nameščene na večini naših bencinskih servisov, obvestilo o non-stop odprtih bencinskih servisih pa smo objavili tudi v okviru turističnega informiranja Turistične zveze Slovenije.

Ker tuji turisti lahko kupujejo gorivo na jugoslovanskih cestah samo z boni AMZS, je izdelala ta organizacija v sodelovanju z jugoslovanskimi naftnimi organizacijami letake, na katerih so navedena prodajna mesta za bone AMSJ (v SOZD Petrol jih imamo 55). Te letake bodo delili na bencinskih servisih vsem tujim voznikom, ki bodo na bencinskih servisih lahko menjali tudi denar.

Istra-benz je na svojih bencinskih ser-

visih na hrvaškem delu Istre izboljšal ponudbo blaga dodatne izbire z rezervnimi deli za izvenkrmne motorje, ki jih pogosto potrebujejo tako domači kot tuji turisti, poleg tega je posebno pozorno uredil okolico servisov.

Na počutje vseh gostov lahko veliko vplivajo tudi prodajalci na bencinskih servisih s kulturnim, dostojnim in pozornim odnosom. Tega naj bi se zavedali vsi prodajalci, navodilo z natančnimi napotki pa so dobili na vseh bencinskih servisih že pred turistično sezono.

NAŠI GOSTINCI SO PRIPRAVLJENI NA SEZONO

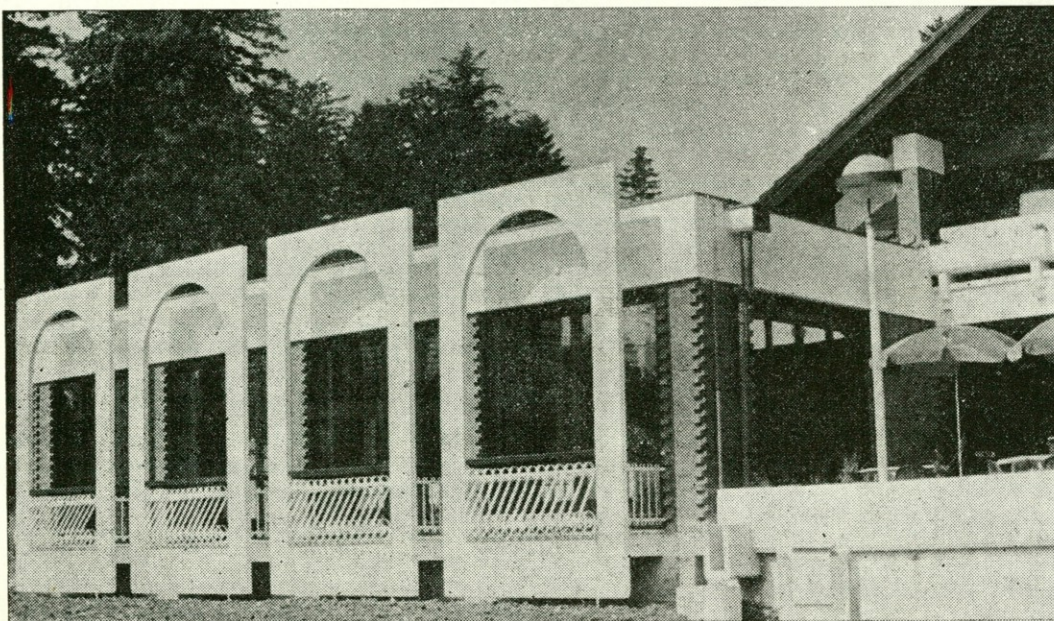
O turizmu v letošnjem letu je bilo že izrečenih mnogo besed, morda celo preveč. V glavnem pa je bilo rečeno, da bi nekdo moral nekaj napraviti, da bi jugoslovanski turizem ponovno pridobil primeren ugled v svetu. Izredno težko pa se pri nas najde tisti »nekdo«.

Petrolovi gostinci tvorimo del turističnega gospodarstva v Jugoslaviji in po naši oceni, čeprav relativno majhen del, pa dokaj pomemben del, saj se za precejšnje število tujih turistov prične spoznavanje naše domovine v naših obratih.

Napovedi za letošnjo turistično sezono so zelo različne, od najbolj črnogledih do preveč optimističnih. Kakršnakoli pa bo, jo bomo Petrolovi gostinci prav gotovo prvi občutili. Morda bo res prišlo nekaj manj turistov s posredovanjem ustreznih organizacij, zaradi ugodnih cen (v Evropi smo trenutno najcenejši) pa pričakujemo nekaj večji priliv individualnih gostov, ti pa so za naše obrate zelo zanimivi. Glede na relativno majhno ekonomsko moč naše DO pa širom Evrope nismo v stanju informirati široke mase potencialnih gostov o kapacitetah in kvalitetah storitev v naših obratih. Zato je sila pomembno, kako letos ravnamo s turisti, da se bodo tudi v prihodnje radi vračali k nam.

Za letošnjo sezono smo se v vseh TOZD, združenih v DO Gostinstvo, optimalno pripravili, organizacijsko in kadrovske, tako da bomo sezonskim potrebam v celoti lahko zadostili. S tehnične strani so vsi obrati urejeni. Na Čatežu je prenovljen stari obrat, v Podlehniku smo že v pretekli sezoni postavili na drugi strani ceste montažni bife, k temu pa bomo skušali letos do sezone postaviti še streho, pod katero bo prostora za 24 stolov, razmišljamo pa tudi o postavitvi žara za hitro pripravo jedi.

Na Lomu so kapacitete na obeh straneh v restavracijskem delu in kuhinjah več kot podvojene, montažni bifeji so v polni (Nadaljevanje na 2. strani)

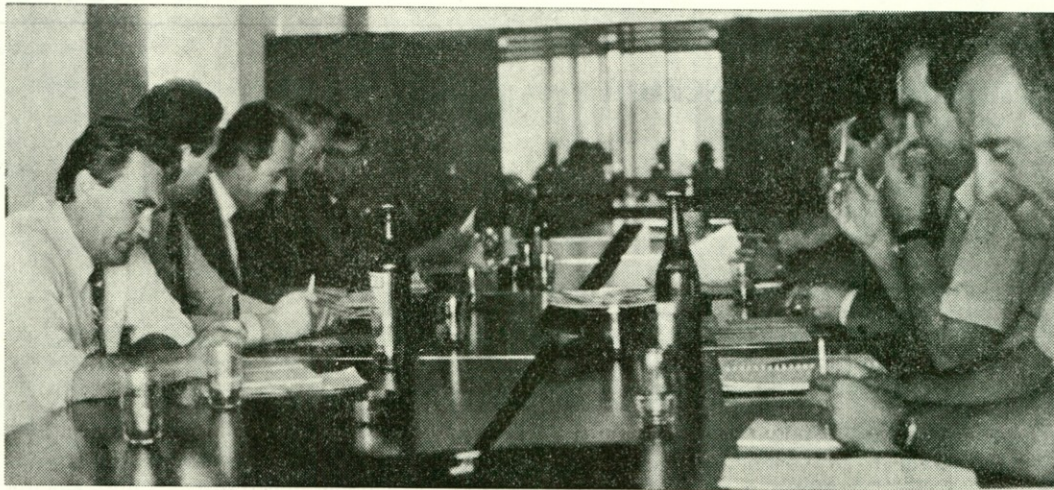

Novi del restavracije Motela Lom je že sprejel prve goste

Pogovor z delegacijo Gospodarske zbornice

Našo sestavljeno organizacijo je obiskala delegacija Gospodarske zbornice, ki jo je vodil njen predsednik Marko Bulc. Gostitelji so najprej seznanili goste s finančnimi problemi celotnega naftno-plinskega gospodarstva ter o samoupravnem sporazumu o enakomerni oskrbi z naftnimi derivati na področju SFRJ, ki bi ga bili morali sprejeti skupaj z energetske bilanco, vendar še do zdaj ni podpisan. Predsednik Bulc je menil, da bi morali vztrajati na tem, da vsaka republika in pokrajina dobiva naftne derivate iz uvoza v odvisnosti od realizacije združevanja deviz v te namene. Da bi to uresničili, bi morali vsi akterji sodelovati že pri začetku poslov. Ker je devizni priliv manjši, kot smo v državi planirali, bo tudi za nafto in njene derivate manj deviz. Položaj bi verjetno najbolj rešili tako, da bi ob redukciji en. bil. namesto 17 % namenjali za nafto 20,5 %, kar še ne bi bilo kritično za slovensko gospodarstvo.

Predsednik poslovnega odbora Petrola Lojze Blenkuš je poročal o svojem sestanku s predsednikom poslovnega odbora INE Petrom Flekovičem, na katerem sta se pogovarjala o dolgoročnem sodelovanju med sestavljenima organizacijama. Flekovič je predlagal, da bi Petrol sodeloval pri raziskavah kot enakovreden partner, s čimer bi si zagotovil delež načrpanih surovin. Skupno naj bi gradili tudi skladišče za zemeljski plin. Za vse sodelovanje bi bilo potrebno pripraviti konkretne zasnove, jeseni pa naj bi podpisali sporazum. Ing. Bulc je predlagal, naj bi za opravljanje dela ustanovili tudi sosvet INE in Petrola.

Probleme svoje delovne organizacije je razgrnil tudi direktor Zemeljskega plina Vinko Wernig. Položaj je zelo težak, ker morajo vračati kredite, ki so jih najeli za gradnjo plinovoda in od katerih je dve tretini deviznih. Poleg tega so jim potrebna nova sredstva, s katerimi bi dogradili sistem tako, da bi zares zaživel. Ker predvidene politike cene zemeljskega plina ne morejo realizirati, bo izguba večja, kot so predvidevali — od lanskega novembra do letošnjega junija je bila prodajna cena zemeljskega plina celo nižja od cene fco jugomeja. Sicer je pa tudi nova cena nižja kot bi morala biti po izračunu. Potrebna bo sanacija, ki pa bo uspešna, če jo bodo lahko naslonili na realno ceno zemeljskega plina in na denar, ki ga združuje slovensko gospodarstvo preko ISNAP. Plinaši razmišljajo tudi o gradnji skladišča, saj hranijo zdaj zemeljski plin v Avstriji, za kar mo-

rajo plačevati devize, pa tudi o novih virih tega goriva, ki bi ga lahko dobivali iz Alžirije ali iz Severnega morja. Po mnenju predsednika Bulca bi bilo najbolj ugodno, če bi mazut zamenjali za zemeljski plin, za kar pa bi bila potrebna intenzivna plinifikacija. Pri razvoju bi se morali povezati s Hrvati in sodelovati z njimi v raziskavah in črpanju plina na enem od polj, ki so nam jih ponudili v skupno izkoriščanje. Predstavniki Petrola so seznanili goste

tudi s potekom reorganizacije delovnih organizacij Trgovina z naftnimi derivati in Istra-benz, ki naj bi prinesla izboljšave pri delu. Bolje naj bi bila organizirana finančna služba, razvojno-planski sektor, izboljšali naj bi transportni park, ki je že zastarel, urediti pa bo potrebno tudi še marsikaj drugega. Mariborska Rafinerija se bo morala preseliti na novo lokacijo, prav tako tudi ljubljanska Olma, izboljšati bo potrebno položaj gostincev, bolje povezati proizvodnjo in trgovino, razširiti nastopanje v zunanji trgovini ter urediti informativno službo.

Ker imajo Petrol, Kemija, Iplas in Nafta Lendava veliko skupnega, bi morali najti najboljšo možnost za sodelovanje, vzpostaviti koordinacijo ter ugotoviti, kakšna povezava bi bila dolgoročno najboljša.

J. K.

(Nadaljevanje s 1. strani)

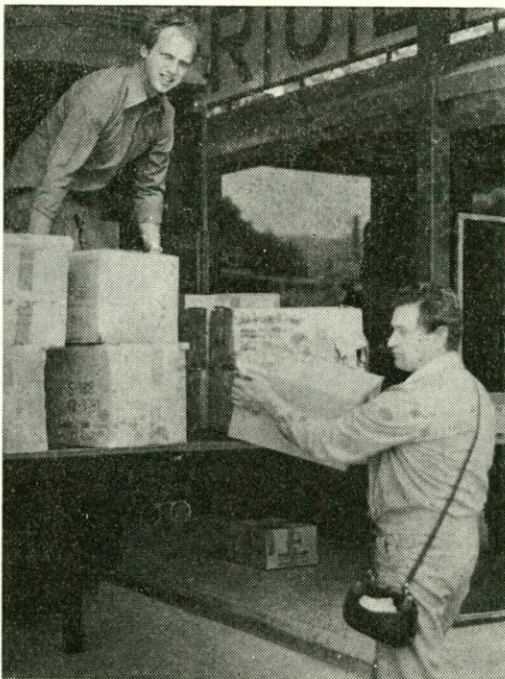
funkciji, dobro pa dela tudi paviljonček z žarom, ki na tem delu avtoceste predstavlja majhno senzacijo v zelenici ob parkingu.

V Podlehniku so se odločili za razširitev ponudbe z jedmi, za potrošnike muslimanske vere, ki se jih tu precej ustavlja. Jedi bodo morda zanimive tudi za nemuslimane, zato naj jih nekaj naštejemo:

Ovčja juha z jajcem, goveji zrezki, pilav na turški način, čufti v paradižnikovi omaki, jagnječki kotlet na žaru, pečeni ribji zrezki, pečena jagnjetina z makaroni in še kaj.

V začetku bo verjetno kakšen problem z nabavo ovčjega mesa. Z mesom so nasploh problemi, zato smo se že aprila odločili za lastne rezerve ter kupili ca 50 ton različnega mesa, ki smo ga sicer plačali nekoliko dražje od uradne cene, vendar nas sezonsko pomanjkanje zaradi tega ne bi smelo prizadeti. Podoben problem je tudi s kavo.

Pripravili smo se na povečano prodajo

Hitra dostava je med turistično sezono še bolj pomembna

jo sladoleda in raznega trgovskega blaga. Širimo asortiman z drobnimi tekstilnimi izdelki, sadjem, jogurtom, mlekom in podobnimi artikli, po katerih potujoče družine rade segajo.

Na vseh obratih imamo menjalnice, prodajamo komercialne bone AMZ za gorivo (za devize). Dobro smo se pripravili za sprejemanje dinarskih čekov, pri čemer vzpodbujamo nakup za te čeke s posebnimi opozorili o 10 % popustu.

V Tepanjah in Trziču imajo v poletni sezoni živo glasbo, ki si jo želijo predvsem turisti, ki prihajajo na krajše izlete z avtobusi in gostje iz okoliških krajev.

V vseh kolektivih so delavci sami organizirali akcije in očistili okolico, uredili žive meje, zasadili rože, skratka, tudi na »dvorišču« so se pripravili za prijeten sprejem. Zaradi znanih vzrokov postajamo gostinci ob cestah vedno bolj odvisni od turistične sezone. Upamo, da jo bomo izkoristili in da bomo delali tako, da bodo zadovoljni gostje in mi.

I. Mravlja, B. Marn, S. Matjažič

Pogled naprej

Pogovor o reorganizaciji s predsednikom komisije za reorganizacijo mag. Ivanom Lapajnetom

Kaj bo dala reorganizacija Trgovine in Istra-benza slovenskemu gospodarstvu in kaj tema dvema kolektivoma ter posredno celi SOZD?

Osnovni namen reorganizacije gotovo ni samo v tem, da spreminjamo posamezne organizacijske oblike. Predvsem gre za to, da bi delavci naše sestavljene organizacije in tudi slovenska družba dobili kvalitetnejšo in učinkovitejšo organizacijsko strukturo, ki bo sposobna opravljati naloge, ki jih gospodarstvo in porabniki od nas pričakujejo. Gre za to, da bi z nižjimi stroški in sodobnejšim načinom poslovanja tekoče in enakomerno zagotavljali oskrbo, da ne bi bili posamezni porabniki občasno brez derivatov, ki bi jih morali dobivati po čim krajši poti, brez nepotrebnih vmesnih stroškov in poti. To je eno temeljnih načel.

Pri reorganizaciji pa ne gre samo za naftne derivate in oskrbo z njimi. Dati mora tudi nove kvalitete v poslovanju celotne sestavljene organizacije, zlasti mora poglobiti sodelovanje med posameznimi članicami. Razviti mora skupne aktivnosti, zlasti na področju razvoja — skupno programiranje razvoja proizvodnje, oskrbovalne mreže, bencinskih servisov, skladišč, prevoznih sredstev, vsega tistega, kar je bilo zdaj razdrobljeno, ali smo načrtovali na različnih osnovah. V okviru SOZD moramo povezati vse sile, da bomo sposobnejši za opravljanje nalog ter da bomo skupno ustvarjali več dohodka, kar je naš bistveni cilj, saj bo z večjim dohodkom povečan tudi osebni standard delavcev.

Naftne derivate naj bi razdeljevali tako, da ne bodo primanjkovali oziroma da bodo vedno na razpolago. Kaj ni to v veliki meri odvisno od količin, ki jih dobimo? Kajti če nečesa nimamo, niti z najboljšo organizacijo ne moremo razdeliti drugim.

To je točno, vendar lahko tudi omejene količine razporedimo tako, da bomo zagotovili kar najbolj normalno oskrbo. Za to pa je potrebno zagotoviti prioritete v porabi derivatov in sistem — ne le za razporejanje, ampak tudi za zagotavljanje zalog, skladiščenje v SOZD in tako dalje. Povečati moramo tudi rezerve derivatov. V ta namen gradimo skladišče v Celju, predvidevamo, da ga bomo zgradili tudi v Novem mestu in to nam bo dalo večjo možnost za tekočo oskrbo, saj ne bomo odvisni samo od dnevnih dobav iz rafinerij.

Ob reorganizaciji slišimo največ o urejanju kupne nabave derivatov. V čem je bistvo?

Res je o tem največ vprašanj, ker gre za novo organizacijsko obliko, ki je v sestavljeni organizaciji doslej nismo poznali. Po zadnjem predlogu naj bi te posle opravljala posebna delovna skupnost na ravni

SOZD. Osnovni namen take organizacije pa je v tem, da na enem mestu združimo odgovornost za oskrbo cele Slovenije z derivati. Do zdaj sta bila tako odgovornost kot izvajanje energetske bilance razdeljena na več subjektov — na SOZD kot celoto, na obe delovni organizaciji, Trgovino in Istra-benz ter na TOZD Trgovina na debelo v okviru Trgovine. V bodoče bo odgovorna za zagotavljanje naftnih derivatov po energetski bilanci predvsem SOZD.

S tem bo zagotovljena enotna politika nabave in distribucije. Istočasno bo SOZD edini partner, ki bo neposredno sodeloval z dobavitelji, zlasti z rafinerijami in edini, ki bo na področju naftnih derivatov odgovoren za zunanjetrgovinsko poslovanje. Izvzet bo le maloobmejni promet, ki ga bo še naprej opravljal Istra-benz.

Nova organizacija naj bi tudi v operativnem smislu bolj povezala delovni organizaciji Trgovina in Istra-benz, da bi delovali kot enoten sistem in s tem maksimalno odpravili morebitne neuskkljenosti v preskrbi. K temu bodo prispevale tudi novooblikovane temelje organizacije Trgovine in Istra-benz, ki bodo na posameznih oskrbovalnih območjih prevzemale skupno z območnimi SIS za energetiko veliko večjo odgovornost za oskrbo.

Ali bo omenjena delovna skupnost oskrbovala Istra-benz in posamezne temeljne organizacije Trgovine, ali bo tudi kupcem razporejala derivate?

Posebna delovna skupnost bo predvsem skupno s strokovo službo sodelovala pri oblikovanju energetske bilance Slovenije in Jugoslavije ter razporejala derivate v republikah, oskrba posameznih območij bo prepuščena temeljnim organizacijam, ki bodo same odločale, koliko bo dobil posamezen bencinski servis ali delovna organi-

zacija, saj bo oskrba najbolj potekala, če bodo TOZD zanjo neposredno odgovorne. Seveda pa ne bodo popolnoma samostojno odločale o velikih porabnikih, zlasti najpomembnejših, temveč se bodo ob večjem pomanjkanju pogovorile o odločitvah, sicer pa se bodo dogovorili o kriterijih v okviru Gospodarske zbornice, kar smo delali že doslej, vendar je potrebno te kriterije družbeno verificirati, da jih ne bomo iz dneva v dan spreminjali.

Sprva so nekateri predlagali, da bi iz dose-danjih sedmih oblikovali manjše število temeljnih organizacij. O tem zdaj ni več govora oziroma smo slišali, da bi to lahko naredili pozneje, če bi bilo potrebno. Zakaj ostaja zdaj v okviru DO Trgovina z naftnimi derivati šest TOZD?

Izhajali smo iz dejstev, da samo zmanjševanje števila temeljnih organizacij ne bi bistveno prispevalo k bolj racionalnemu poslovanju, zlasti če upoštevamo, da je v temeljnih organizacijah razmeroma malo ljudi zaposlenih v režiji ter da ostanejo vsi prodajalci na bencinskih servisih in delavci v skladiščih tam, kjer so in da to ne bi bil pomembnejši faktor za racionalizacijo v okviru celotne reorganizacije.

Drugo dejstvo so območne interesne skupnosti za energetiko, ki jih zdaj oblikujejo po Sloveniji in bodo skupaj z republiško skupnostjo ter SOZD Petrol odgovorne za oskrbo posameznih območij tudi z naftnimi derivati. Pri izvajanju energetske bilance pa bodo sodelovale neposredno s temeljnimi organizacijami, ki najbolj poznajo lokalne probleme in jih bodo najlažje učinkovito reševale. To pomeni, da bodo naši delavci kot delegati, kot izvajalci v teh skupnostih s porabniki neposredno opredeljevali politiko oskrbe na posameznih območjih in reševali konkretne probleme.

Vse temeljne organizacije, ki smo jih predvideli, ne izpolnjujejo v celoti vseh pogojev, ki so določeni kot kriteriji za oblikovanje TOZD. Predvsem gre za skladiščne zmogljivosti, ki jih bodo potrebovale za operativne zaloge, s katerimi bodo same razpolagale. Na prvem mestu bi omenil kranjsko temeljno organizacijo, ki bo morala ustrezno urediti odnose z ljubljansko TOZD, tako da bo lahko dobivala del blaga tudi iz Zaloga.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Obljubili so nam pomoč

SOZD Petrol so obiskali predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij mesta Ljubljane ter občine Ljubljana Bežigrad, ki sta jih vodila predsednik Izvršnega sveta mesta Ljubljane Dore Dovečar in predsednik Skupščine občine Ljubljana Bežigrad Emil Šuštar.

Delavci Petrola so jih seznanili s položajem in problemi, s katerimi se srečujejo v posameznih panogah sestavljene organizacije ter s predvidevanji za delovanje na področju naftnega gospodarstva, zemeljskega plina, predelave in gostinstva. Na prvem mestu je bila oskrba Slovenije in mesta Ljubljane z naftnimi derivati med turistično sezono, pa tudi v jeseni, ko morda ne bo vedno na razpolago dovolj goriva. Za mesto Ljubljano je pomembna tudi selitev Olme, ki bo morala zgraditi nove objekte zaradi rekonstrukcije Zaloške ceste in če bi šlo vse po sreči, bi poslovala v novih prostorih že proti koncu prihodnjega leta. V materialnih težavah so tudi gostinci, ki so planirali za srednjeročno obdobje gradnjo motela na južni obvoznici za avtocesto, vendar se bodo morali investiciji verjetno odpovedati.

Oba predsednika in njihovi sodelavci so zagotovili predstavnikom Petrola vso pomoč, ki jo družbenopolitične skupnosti in organizacije lahko prispevajo.

J. K.

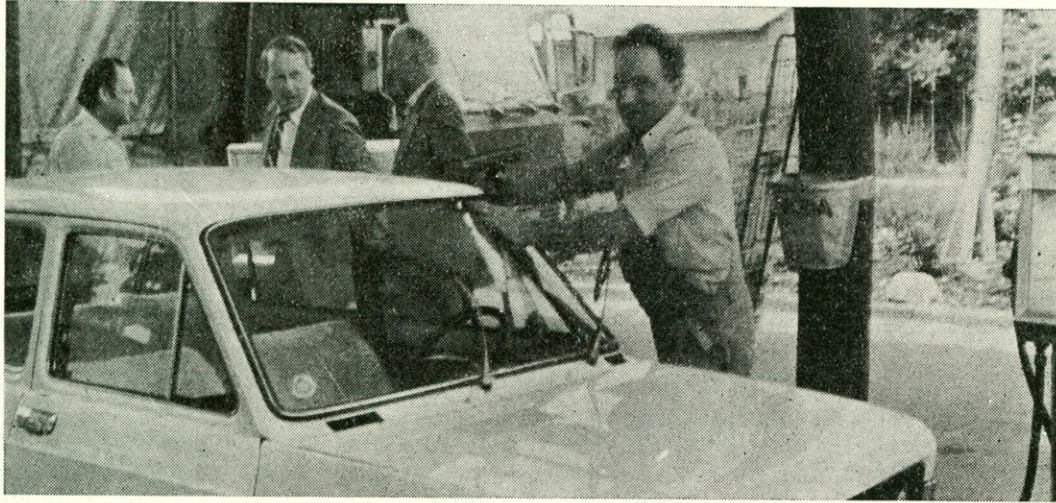
(Nadaljevanje s 3. strani)

V območnih temeljnih organizacijah bodo tudi sedanje poslovne enote TOZD Trgovina na debelo. Kako bodo organizirane, kako bodo vključeni delavci sedanjih skladišč, kakšne bodo spremembe in kakšna samoupravna urejenost?

Gotovo bodo potrebne v temeljnih organizacijah nekatere organizacijske in samoupravne spremembe. Najprej se bodo morale njihove uprave prilagoditi novim pogojem dela. Upravljale bodo bencinske servise in skladišča, kar pa ne bo zahtevalo večjih posegov, saj je bila Trgovina že v

preteklosti tako organizirana in ni bilo težav. Prednosti so predvsem v tem, da bodo lahko na posameznem območju bolj učinkovito razporejali delavce, kar bo sodilo k racionalnejšemu poslovanju.

V samoupravljalnem delu bodo imele zlasti večje enote, kot so skladišča, pri oblikovanju skupne politike in odločanja v TOZD določeno samoupravno vlogo. Vendar bomo morali racionalizirati in ugotoviti, kje je to potrebo in kje ne. Kjer je zaposleno manjše število delavcev, bodo samoupravljalno lahko delovali kot celota, imeli pa bodo svojo samoupravno skupino.

Osebnih dohodki niso na vseh bencinskih servisih enaki. Kako bo zdaj, ko bodo nekateri delavci prešli iz ene delovne organizacije v drugo?

To vprašaje delavce gotovo najbolj zanima. Smisel celotne reorganizacije je v tem, da bi vsi skupaj bolje gospodarili in imeli tudi več dohodka. To pomeni, da noben del sedanjega sistema ne bo v slabšem položaju kot doslej, temveč bi morali na osnovi povečane iniciative in novih možnosti vsi težiti k dviganju dohodka in s tem tudi osebnih dohodkov. Pri prehodu iz ene TOZD v drugo oziroma iz ene delovne organizacije v drugo delavci nikakor ne bodo prišli v slabši materialni položaj, ker bodo medsebojni odnosi v razporejanju dohodka med TOZD in DO ter v okviru SOZD urejeni, tako da bo vsakdo lahko ustvaril toliko dohodka, da bo pokrival osebne dohodke in druga sredstva za standard. Vendar bo zaradi različnih sistemov nagrajevanja potrebno za izračunavanje vrednosti posameznih faktorjev nekaj časa, ne glede na različne sisteme pa moramo zagotoviti delavcem enake možnosti za oblikovanje osebnega dohodka kot je bilo po starem sistemu. To pomeni, da bo to prehodno obdobje iz enega v drug sistem trajalo vse dotlej, dokler ga ne bomo poenotili v celotni SOZD.

Zakaj tako nizek regres za letni dopust

Sklad skupne porabe smo v zaključnem računu tako za leto 1980 kot tudi za leto 1981 in 1982 oblikovali v skladu z Družbenim dogovorom, ki natančno določa, v kakšni višini lahko oblikujemo ta sredstva glede na porabo v preteklem letu. Tako oblikovana sredstva SSP potem razdelimo za posamezne namene skladno s pravilnikom o razporeditvi teh sredstev, to je enotno za posamezne postavke v DO Trgovina z naftnimi derivati, DO Gostinstvo, DO Zemeljski plin, DO Rafinerija in DSSS SOZD Petrol. Glede na to, da so imele posamezne TOZD oziroma DO različno osnovo, od katere smo računali dovoljeno povečanje za prihodnje leto, se je dogajalo, da so posamezne TOZD oziroma DO potem, ko so enakomerno pokrile svoje potrebe, še izkazovale določen del SSP, ki ni bil namensko opredeljen in ga je TOZD oziroma DO lahko porabila na primer za prenos v stanovanjski del SSP ali za druge potrebe v okviru splošnega dela SSP, če se je za to med letom pokazala potreba.

Omeniti moramo, da smo zadnje leto (to je bilo 1979), preden je stopil v veljavo družbeni dogovor, SSP sicer oblikovali v višini približno 32.000.000 dinarjev, med letom pa smo s temi sredstvi skrbno gospodarili (zavestno smo hoteli prihraniti nekaj sredstev, ki bi jih nato vložili v gradnjo objektov družbenega standarda za izgradnjo počitniških domov), tako da smo porabili le približno 24.000.000, kar pomeni, da smo imeli zaradi skrbnega gospodarjenja v preteklem letu relativno zelo slabo startno osnovo (osnova so bila porabljena in ne oblikovana sredstva), od katere smo potem lahko računali povečanje sredstev SSP, seveda skladno z določili družbenega dogovora. Ta nizka osnova se nam tako vleče že tretje leto in nam onemogoča, da bi SSP oblikovali vsaj v višini slovenskega povprečja, kar bi nam omogočilo, da bi posamezne postavke v predlogu za delitev lahko oblikovali v večji višini.

Ena redkih postavk v predlogu za delitev, ki ni bila enotno določena s pravilnikom ali z družbenim dogovorom in smo jo lahko »svobodno« oblikovali (v okviru razpoložljivih sredstev), je bil regres za letni dopust. Pri določanju lestvice za delitev teh sredstev smo bili omejeni na eni strani z maso teh sredstev, ki jo je predstavljala razlika med dovoljeno porabo in med potrebami po sredstvih SSP pri ostalih postavkah predloga za delitev. Po drugi strani pa smo morali upoštevati tudi vse specifičnosti, ki so se pojavile zaradi različnih vzrokov (Trgovina na debelo je imela na primer dobro »startno osnovo«, pa relativno nizke potrebe, TOZD iz sestava DO Gostinstvo pa zelo slabo »startno

osnovo« in relativno tudi zelo nizke potrebe, ki so jih zaradi majhne mase sredstev komaj pokrivali).

Res je sicer, da so bila sredstva, namenjena za izplačilo regresa za letni dopust v letošnjem letu, v masi oblikovana v večjem znesku kot lani (za 1.321.440 din), da je bilo zaposlenih manjše število delavcev, da je bila lestvica popravljena, vendar nam omejena masa sredstev vseeno praktično onemogoča, da bi regres izplačali v večjem znesku. Nekatere TOZD oziroma DO bi iz nerazporejenih sredstev sicer lahko izplačale višji regres, vendar smo bili mnenja, naj ostane regres za vse delavce z enakimi povprečnimi osebnimi dohodki enak. Ni namreč v redu, da bi imel delavec v neki organizacijski enoti 2000 din višji regres kot delavec v drugi organizacijski enoti, seveda ob enakih povprečnih osebnih dohodkih, saj sta oba rednega letnega oddiha enako potrebna in ga enako zaslužita.

Omeniti pa moram, da so sredstva, ki so namenjena za izplačilo regresa za letni dopust, samo del sredstev, ki so dejansko namenjena za počitnikovanje. Vsaka TOZD oziroma DO združuje še po 1000 din na zaposlenega za regresiranje bivanja v počitniških domovih sestavljene organizacije in za regresiranje bivanja v počitniških prikolicah, ki so last TOZD oziroma DO. Iz teh sredstev pokrivamo tudi najnujnejše investicijsko vzdrževanje naših počitniških domov. Poleg teh sredstev združuje vsaka TOZD oziroma DO še 1000 din za razvoj, razširitev ter posodobitev objektov družbenega standarda, ki ga koordinira komisija za družbeni standard na nivoju sestavljene organizacije, osnova za delo te komisije pa je program družbenega standarda, ki so ga delavci sprejeli skupaj s samoupravnim sporazumom v temeljih plana SOZD Petrol za obdobje 1981-85. Vse navedeno le potrjuje že staro idejo v Petro-lu, da več sredstev namenjamo za organiziranje in zagotovitev počitnikovanja delavcev v objektih sestavljene organizacije. Če torej združimo vse tri postavke predloga za delitev sredstev SSP, vidimo, da smo za počitnikovanje v takšni ali drugačni obliki namenili 15.557.280 dinarjev, to pa predstavlja okoli 49 % celotnega SSP.

Vsi se moramo zavedati, da toliko časa, dokler bo višina sredstev SSP omejena z družbenim dogovorom, ki ne vodi k enotnosti ampak razliko med posameznimi TOZD še pogloblja, lahko izplačila sredstev regresa za letni dopust povečamo le, če ustrezno zmanjšamo katero izmed postavk v predlogu za delitev teh sredstev, saj ne moremo razdeliti več sredstev kot pa jih je na voljo.

Razvojno-planski sektor

Obiskal nas je družbeni pravobranilec samoupravljanja

Nekatere nepravilnosti in nezakovitosti pri delu voznikov motornih vozil so pogojevale obravnavo poročil sodišča združenega dela Temeljnega sodišča v Kopru, javnega tožilstva v Kopru, družbenega in javnega pravobranilca samoupravljanja na seji Izvršnega sveta skupščine Ilirska Bistrica. V zvezi z obravnavano problematiko so bila sprejeta nekatera stališča in sklepi, nanašala pa so se predvsem na naslednje pomanjkljivosti:

Delovna organizacija Transport ne uveljavlja škode, niti odgovornosti delavcev, ki škodo povzročajo.

Pojavi kraje bencina in drugih goljufij se tekoče ne rešuje, obravnavani so le redki primeri.

Delovna organizacija ne zadovoljuje normativom delovanja v smislu zavarovanja družbenega premoženja ter delovanja notranje kontrole.

Postopki razčiščevanja disciplinske odgovornosti niso utečeni, kar povzroča organizaciji veliko težav.

Navedene ugotovitve so bile ponovno podane na razširjeni seji delavskega sveta TOZD Tovorni promet, za katero je dal pobudo družbeni pravobranilec samoupravljanja iz Postojne in seji tudi prisostvoval. Poudaril je, da je bila DO Transport v zadnjem času pogosto obravnavana, velikokrat kot kršiteljica različnih predpisov. Soglašal je s tem, da je poklic voznika res specifičen, zahteven in izredno težak, da je voznik pri delu izpostavljen velikim fizičnim in psihičnim obremenitvam, vendar to dejstvo nikakor ne sme vplivati na to, da bi ti ljudje prihajali v takšen položaj in situacijo, ki bi jim omogočala izkoriščati in goljufati svoje sodelavce in družbo. S tega vidika ne bi smeli sprejemati dejstva, ko si celotna družba maksimalno prizadeva stabilizirati ekonomske in družbene odnose, da si nekdo protipravno pridobiva koristi, pa naj si bo na račun svoje delovne sredine ali družbe kot celote. Ob tem je tudi poudaril, da s takšnimi delavci in njihovimi dejanji ne more in ne sme biti lažne solidarnosti.

Nujno je, da stanje čimprej saniramo, je ugotovil družbeni pravobranilec, sicer nam lahko odvzame samoupravne pravice z ukrepom družbenega varstva. Sprejeti ukrepi za sanacijo stanja morajo temeljiti

na ugotovitvah in seveda pobudi, ki jo je podal družbeni pravobranilec.

Ker je bilo v zadnjem času v TOZD Tovorni promet več voznikov v kazenskem postopku zaradi kaznivih dejanj goljufije in kraje bencina poziva delavski svet TOZD, da do konca meseca septembra 1983 izdela program ukrepov za odpravo in sanacijo negativnih pojavov, na katere je med drugim obvestilo TOZD z dopisom št. UT 10/83-1 tudi temeljno javno tožilstvo, enota v Postojni.

Ker je bilo v razpravi na delavskem svetu ugotovljeno, da disciplinska komisija v DO praktično skoraj eno leto zaradi določenih kadrovske težave ni delala, predlaga njeno takojšnje aktiviranje.

Glede na relativno blage kazni, ki jih je disciplinska komisija izrekla za hujše kršitve delovne dolžnosti in discipline, predlaga delavskemu svetu TOZD, da pregleda pravilnik o materialni in disciplinski odgovornosti TOZD s posebnim poudarkom na opredelitvi, kaj so v TOZD hujše in kaj lažje kršitve delovne dolžnosti in discipline. V tej zvezi naj delavski svet skupaj z izvršnim odborom osnovne organizacije sindikata prouči kaznovalno politiko v TOZD.

O ugotovitvah in stališčih družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki so bila podana na seji delavskega sveta, je potrebno na ustrezen način informirati vse delavce v TOZD.

Jasno je, da moramo soglašati s takšnimi stališči. Med nami je še vedno peščica ljudi, ki ne želijo in nočejo razumeti, da delo lahko opravljamo le v okviru določenih norm, ki ne dovoljujejo nikakršnih odstopanj. Večina se tudi zaveda, so bili mnenja člani delavskega sveta — da je Transport zaradi teh delavcev na slabem glasu in da so večinoma vedno eni in isti. Zato ni bilo težko soglašati s tem, da je nujno pri njih napraviti red. Odločiti se moramo le, za kakšno ceno. Verjetno je prenehanje delovnega razmerja zadnji ukrep, od kršitelja pa naj bo odvisno ali bo tudi edino možen.

Prisotnost pravobranilca so delegati delavskega sveta in prisotni člani DPO izkoristili tudi zato, da so opozorili na težave v zvezi z delom voznikov. Mnenja so bili, da družba ne kaže posebno velikega poslušanja pri reševanju problematike voznikov. V praksi smo bolj naklonjeni omejitvam, raznim prepovedim, kot pa želji, da bi kaj uredili. Za naše voznike ni počivališč, ni parkirnih prostorov, ni urejene prehrane. Vozniki imajo izredne težave pri prevzemu blaga in predaji, saj se blago pogostoma prevzema na kg, prodaja pa na litre. Prav takšen način dela je velikokrat vzrok za

manjke, ki jih prepogostoma neupravičeno pripisujemo voznikom.

Delovega časa voznika naša družba še ni popolnoma definirala. Prisotnost enega voznika ali obeh voznikov je pri naših prevozi odvisna od tovora, neizbežno pa je, da pri prevozih, kjer sta potrebna dva voznika, oba opravita precejšnje število ur.

Zadnja leta smo preizkusili vse mogoče zapore in omejitve. Za naše cisterne se zapirajo smeri in prepovedi se samo stopnjujejo. Ni malokrat primer, da je kaznovana organizacija, odgovorna oseba in voznik za prekoračitev vožnje pa čeprav samo 20 minut.

Tudi zakone beremo vsak po svoje. Verjetno nam ne bo nikoli uspelo dovolj jasno obrazložiti, da zakon o prevozu nevarnih snovi in mednarodni predpisi IDR ne predpisujejo posebnih ukrepov za vse prevoze, ki jih opravimo. Nekaterim pravosodnim organom tako ne uspemo pojasniti, kaj pomeni vnetišče nad 100 % itd.

Kup težav, s katerimi se srečujejo naši vozniki, bi lahko še navedli. Vse te težave vplivajo in so velikokrat vzrok za nepravilnosti, ki se pojavljajo pri delu voznikov. Nekaterih nikakor ne moremo opravičevati, drugih pa ne moremo odpraviti. Voznika prepūščamo samemu sebi, vidimo pa ga velikokrat, ko kaj nepravilnega stori. Obdolžujemo ga za dejanja, na katera ne more vplivati, pa naj bo to manjko goriva, odvečna poraba, tehnična brezhibnost, okvare tahografov, preobremenitev, parkiranje na neustreznem mestu itd.

Za to je odgovoren, saj smo v zvezi s tem sprejeli ustrezne samoupravne akte.

Ali je to prav? Režim dela voznikov smo predpisali, sprejeli smo pobude, stališča, ukrepe. O tem, kaj bomo storili, bomo morali tudi poročati. Vendar bi bilo prav tudi, ko bi nudili rešitve za kup pripomb, ki jih iznašajo vozniki, pa čeprav velikokrat neupravičeno kričijo. Prepogostoma pa je tudi njihov klic v sili upravičen, vendar v prazno.

D. Prosen

Priznanje RK

Rdeči križ SRS je podelil MAJDI ŠAVLI, tajnici podpredsednika poslovnega odbora SREBRNI ZNAK. V obrazložitvi je napisano, da so ji ga podelili za razširjanje humanitarne miselnosti v odnosu do starejših občanov, krvodajalskih akcij, za sodelovanje pri zbiranju oblačil, starega papirja, za obiskovanje ostarelih krajanov, sodelovanje pri organiziranju obdaritev občanov ter za dolgoletno sodelovanje v izvršnem odboru Rdečega križa Vodice.

ISKRENE ČESTITKE!

**Dopisujte
v glasilo PETROL!**

Sprejete so akcijske usmeritve in naloge članov ZK v SOZD Petrol

Ob koncu junija se je sestala akcijska konferenca ZK SOZD, na kateri je bilo imenovano delovno predsedstvo konference, ki se bo občasno sestajalo, spremljalo izvajanje nalog ter pripravljalo in poročalo na naslednji akcijski konferenci. Konferenca članov ZK se je izoblikovala v nalogo, ki izhaja iz vsakodnevnih potreb po učinkovitejši organiziranosti za vodenje politične akcije v Zvezi komunistov v naši sestavljeni organizaciji. V predsedstvu je po en član iz vsake delovne organizacije in delovne skupnosti SOZD, predsedovala pa mu bo z enoletnim mandatom Ivan-

ka Mustač iz DO Rafinerija Maribor. Predsedstvo bo delovalo v tej sestavi, dokler ne bodo izvršene vsaj glavne naloge akcijskega programa — nekatere so namreč dolgoročnejsše narave. Po živahni razpravi so bile sprejete akcijske usmeritve, ob katerih so ob 18 nalogah poimensko določeni tudi odgovorni nosilci za njihovo izvedbo ter roki. Skupni imenovalec vseh nalog je zahteva po nadaljnji gospodarski, organizacijski in samoupravni krepitvi SOZD, s čimer bomo zagotavljali potrebno socialno varnost delavcev tudi v sorazmerno težkih gospodarskih razmerah.

I. L.

Le iz boljših rezultatov dela in poslovanja višji osebni dohodki

Pravi letošnji dogovor, ki določa o razpoložljivih sredstvih za osebne dohodke delavcev v gospodarstvu in družbenih dejavnostih. Za izkazovanje boljših rezultatov dela in poslovanja so določeni posebni količinski in vrednostni kazalniki. Prav tako obstaja možnost, da združeno delo v svojih planskih dokumentih ali samoupravnih aktih določi kriterije, po katerih bo v tekočem letu izkazovalo večjo produktivnost dela. Gibanje osebnih dohodkov med letom je po eni strani odvisno od pričakovanih poslovnih rezultatov ob koncu leta, na podlagi predvidevanj lahko med letom sprejememo odločitve o višini osebnih dohodkov, ki pripadajo delavcem glede na pričakovane rezultate njihovega dela. Po drugi strani pa med letom spremljamo dosežene osebne dohodke v primerjavi z uresničevanjem zastavljenih ciljev poslovne politike.

Prvi poslovni rezultati delovne organizacije Trgovina z naftnimi derivati v letu 1983 izkazujejo boljše delovne rezultate na tistih področjih dela, ki so v letnem gospodarskem načrtu določeni kot izkazovalci boljše produktivnosti dela. Poleg izboljšanih delovnih in poslovnih rezultatov vpliva na višino osebnih dohod-

kov doseženi dohodek delovne organizacije v tekočem letu. Navedeni doseženi osnovi za povečanje osebnih dohodkov v prvem tromesečju leta 1983 omogočata povečanje osebnih dohodkov na ravni delovne organizacije v povprečju za 15 %. Dvig osebnih dohodkov je rezultat različnih povečanj osebnih dohodkov po posameznih temeljnih organizacijah. Povprečni osebni dohodki temeljnih organizacij so v letu 1983 delno neusklajeni, zato je odstotek povečanja različen, kar pomeni, da bo ob koncu leta 1983 nivo osebnih dohodkov v vseh temeljnih organizacijah enak.

Povečanje vključuje tudi nadomestilo za zaostajanje osebnih dohodkov v prvih štirih mesecih letošnjega leta za dovoljenimi izplačili za 5 %. Analiza osebnih dohodkov v delovni organizaciji prikazuje, da so sredstva za osebne dohodke do aprila 1983 le za 4 % večja kot povprečni osebni dohodek v letu 1983. Sprejeto povečanje do konca leta pomeni dvig sredstev za osebne dohodke za 14 %.

Vodenje politike osebnih dohodkov v delovni organizaciji izhaja iz določil osnovnega dogovora o razporejanju dohodka v letu 1983. V kratkem pričakujemo sprejem dopolnilnega predloga k dogovoru, ki v svoji vsebini odpira večje možnosti za povečanje osebnih dohodkov tistih, ki imajo boljše produktivnost, boljše ekonomičnost in rentabilnost ter večji konvertibilni izvoz.

Ker so globalni okviri za osebne dohodke nespremenjeni in ker osnutek sprememb vsebuje priporočilo o delitvi ustvarjenega dohodka in čistega dohodka, so realne možnosti za dodatno povečanje sredstev za osebne dohodke do konca leta 1983 omejene.

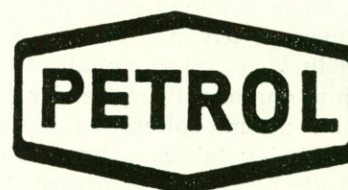
P. Lajevec

Avtonegovalnica v najem

V TOZD Trgovina na drobno Sežana imajo že vse od leta 1980 v svojih avtonegovalcah v Kopru, Postojni in Portorožu izgube, ki nastajajo predvsem zato, ker so osnovna sredstva dotrajana, cene storitev pa nizke, ker so družbeno omejene. Že leta 1981 so se pogovarjali z odgovornimi občinskimi organi, da bi dve, ki sta najbolj nerentabilni, zaprli, vendar so na občini zahtevali, da ju za vsako ceno obdržijo.

V letošnjem letu so se odločili, da bodo dali osnovna sredstva in prostore avtopralnic v Postojni in Kopru v zakup, najemnik pa mora obdržati dosedanje dejavnost. Odnose so zadovoljivo uredili z medsebojno pogodbo za obdobje petih let. Za TOZD Trgovina na drobno Sežana pa pomeni ta odločitev za približno 1,500.000 dinarjev manj izgub.

J. T.

PORABA NAFTNIH DERIVATOV V DEVETIH MESECIH 1982

Derivat		Hrvaška	Slovenija	BiH	Makedonija	Črna gora	Srbija	Vojsvodina	Kosovo	SFRJ
Motorni bencin	1981	465,2	284,8	193,8	96,3	40,6	385,7	139,9	35,5	1.641,8
	SAS	401,3	263,3	177,0	90,0	36,8	317,3	111,0	36,0	1.432,7
	1982	477,4	288,0	207,1	105,1	45,2	379,4	172,4	37,4	1.712,0
	indeks	103 119	101 109	107 117	109 117	111 123	98 120	123 155	105 104	104 120
Plinska olja	1981	817,2	445,0	442,2	186,3	64,9	715,6	379,1	84,8	3.135,1
	SAS	679,5	451,5	486,0	212,3	65,3	690,0	431,3	105,8	3.121,7
	1982	811,9	388,8	477,8	169,9	72,4	705,7	369,9	77,9	3.074,3
	indeks	99 120	87 86	108 98	91 80	112 111	99 102	98 86	92 74	98 99
Kurilno olje	1981	1.177,8	485,9	645,0	325,1	120,6	786,0	439,0	96,5	4.075,9
	SAS	1.020,8	445,5	459,0	449,3	111,8	817,5	384,0	119,3	3.807,2
	1982	988,2	401,7	413,7	408,7	119,8	931,3	365,8	95,8	3.725,0
	indeks	84 97	83 90	64 90	126 91	99 107	119 114	83 95	99 80	91 98
Tekoči plin	1981	95,7	45,7	38,1	27,0	5,1	73,4	23,4	6,6	315,0
	SAS	78,0	51,0	27,8	26,3	5,3	76,5	28,5	10,5	303,9
	1982	59,6	43,1	33,2	24,5	6,3	76,2	9,2	4,7	256,8
	indeks	62 76	94 85	87 119	91 93	124 119	104 100	39 32	71 45	82 85
Skupaj		3.597,1	1.521,2	1.691,2	696,1	261,1	2.258,6	1.415,6	232,1	11.672,9
	SAS	3.478,2	1.424,6	1.403,2	855,8	262,5	2.117,3	1.524,8	285,1	11.351,5
	1982	3.163,1	1.241,6	1.425,1	748,1	270,6	2.368,4	1.390,8	227,5	10.835,2
	indeks	88 91	82 87	84 102	108 87	104 103	105 112	98 92	98 80	93 96

Predstavljamo vam naš Transport

Na idejo, da bi skozi sliko in besedo boljše spoznali DO Transport, sem prišel takrat, ko sem ugotovil, da se v resnici zelo slabo poznamo. Tisti, ki pogostoma kontaktiramo med seboj, še vemo, katere organizacije in kaj smo združili v SOZD, pri delavcih iz »baze« pa verjetno ni tako. Vem, da smo kolektive že predstavljali v Petrolovem glasilu, sem pa kljub temu mnenja, da bi podrobneje spoznali obrate, delavce iz proizvodnje, delavce iz režije in druge. V kolikor se bodo moji pobudi odzvale tudi druge DO, potem ni bojazni, da v naši SOZD ne bi več vedeli eden o drugem.

Torej predstavljamo vam Transport iz Ilirske Bistrice. Naj uvodoma ponovim nekaj podatkov, katere smo že objavili, pa je prav, da jih ponovimo.

DO Transport je sestavljena iz TOZD Tovorni promet in Avtoservis ter Delovne skupnosti skupnih služb. Skupaj nas je 570 zaposlenih. Delovna organizacija obstaja od leta 1947.

TOZD AVTOSERVIS

ima 162 zaposlenih. Opravlja servisno dejavnost na vozilih Tovornega prometa, nudi pa tudi usluge tujim strankam. Poleg osnovne dejavnosti vrši priprave za novo proizvodnjo, ki pa je zaenkrat še v razvojni fazi. Kljub temu pa vam »novo proizvodnjo« lahko predstavimo že sedaj.

Oddelek je razvil proces dela v delu hale I. V oddelku trenutno dela šest delavcev, od tega sta v proizvodnji dva strojna tehnika in štirje ključavničarji. Prvi koraki nove proizvodnje so bili storjeni v 1982. letu, do danes pa je že na razpolago 120-tonska preša, električne škarje, avtomatski varilni aparati za krožno in vzdolžno varjenje ter kup raznovrstnega orodja in pripomočkov, ki so jih izdelali delavci sami.

Različno opremo ali rezervne dele izdelujejo zaenkrat v manjših serijah, do 50 kosov, največ pa so do sedaj izdelali različnih rezervoarjev, izpušnih loncev, različnih podstavkov, blatnikov, podložnih zagozd in drugo. Vsi izdelani artikli so šli dobro v promet, saj v tem oddelku lahko izdelajo različne rezervne dele, s tem, da so morda še kvalitetnejši kot uvoženi, pa še deviz ni treba imeti.

Delo v obratu je v celoti normirano. Delavci smatrajo, da so norme primerne in da jih je s poštenim delom možno presepati tudi do 30%. V takem primeru delavec prejme okoli 18.000 din mesečnega dohodka. Z novo sodobno opremo so možnosti »nove proizvodnje« veliko večje. Nujno bo poiskati takšna dela, kjer serije ne bodo manjše od 200 kosov, da bi se sedanja in še novo planirana oprema izplačala. Militati bo treba tudi na nove prostore, kajti

»tehnologija« želja in verjetno potreb se v sedanjem ne more razviti.

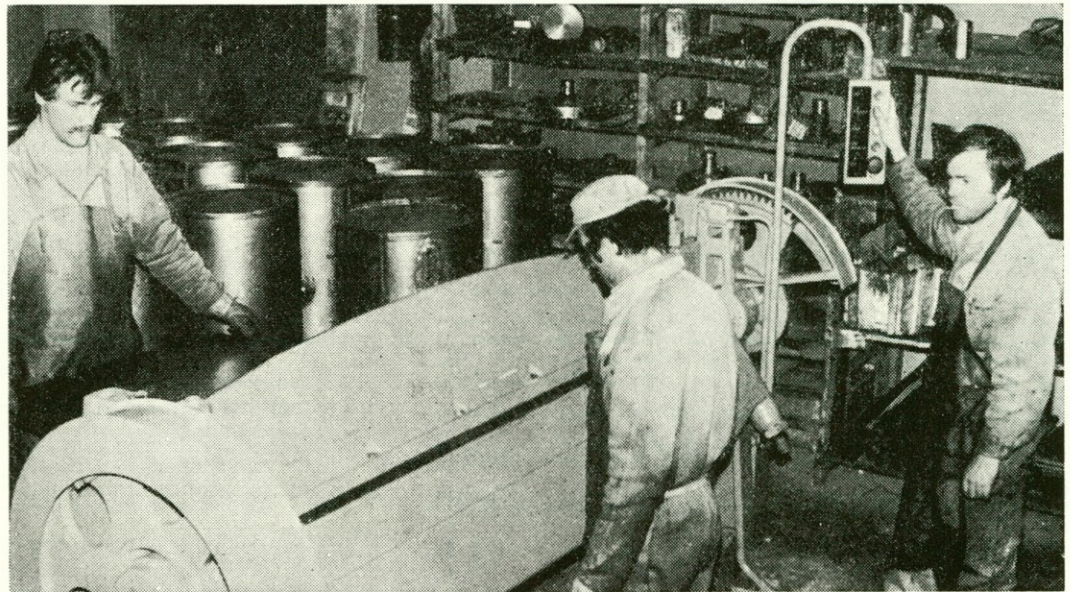
Eno pa je že sedaj znano. Z novo proizvodnjo moramo nadaljevati. Uspehi so upravičili vsaka dosedanja in nadaljnja vlaganja. Seveda ne smemo pozabiti, da stroji sami ne morejo delati, ampak so za to potrebni marljivi, vestni in iznajdljivi delavci.

To so vsekakor Igor, Franci, Saša, Alojz, Boris in Anton, ki so nadvse tovariški in predstavljajo izreden kolektiv. Za prve uspehe v novem obratu gre vsekakor v veliki meri njim zasluga in seveda idejnemu vodji tov. Božiču, ki je čestokrat tudi sam poprijel za orodje in s fanti poiskal najboljšo rešitev.

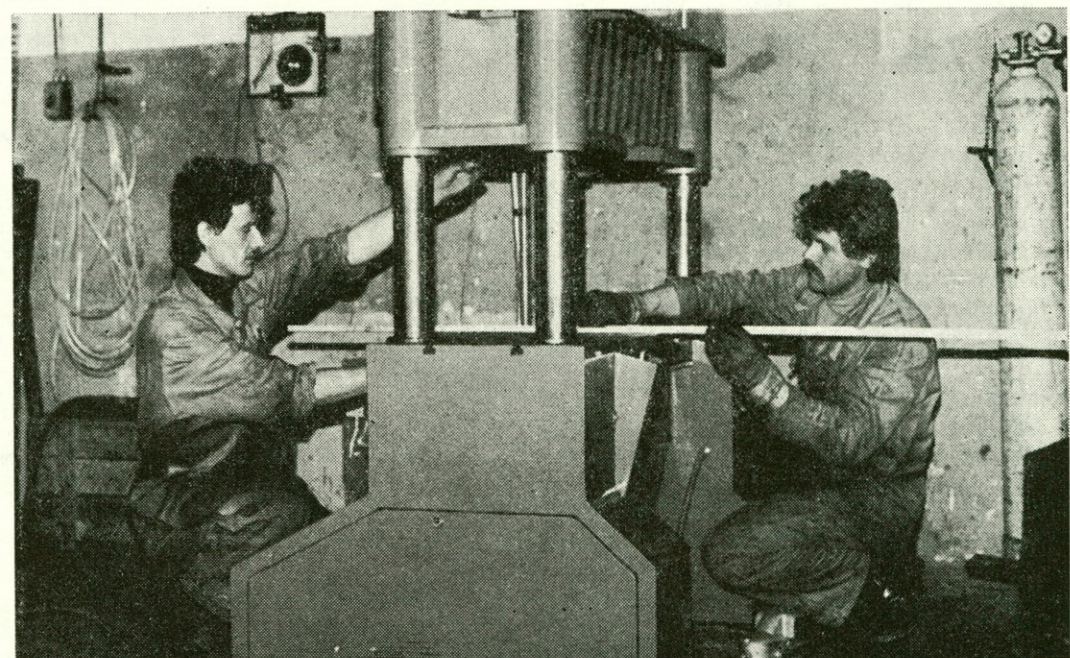
D. Prosen

Čeprav v utesnjenem prostoru, poteka delo hitro in organizirano

Ročne škarje so predelali na električni pogon

Nova 120 4 preša je pri takem delu nepogrešljiva

Vsi smo radi sodelovali

pri delu v samoupravnih organih in med seboj smo se vedno dobro razumeli, se spominja Štefka Cerjak iz Motela Čatež

V čateški motel sem prišla prav tistega dne, ko je bila Štefka Cerjak zadnjikrat na delovnem mestu, vendar je zatrjevala, da se ji zdi »dan kot vsi drugi in delo opravljam tako kot vseh 17 let, prav nič ne čutim, da odhajam v pokoj«.

Čeprav gre rada in se veseli opravil, ki jo čakajo.

Najprej bo na vrsti vinograd, ki potrebuje pridnih rok, mož pa ne zna rezati in potikati, več časa bo posvetila vnukinji, ki ima komaj dve leti in pol, pa k sosedam bo kdaj zavila, saj zdaj poklepeta z njimi le čez ograjo. Upa, da bo nadoknadila vse,

kar je zamudila od mladih dni aprej. Mlada pa je bila v vojnih letih, ko je bilo za vse težko. Tudi poveljna leta so terjala svoje in le počasi se je spreminjalo na bolje. Najprej je delala v vinarski zadrugi, nato je prešla v mizarstvo, končno je pristala v motelu. Vsa razlika pa je bila v tem, da je prej »dišalo po polituri, zdaj pa po golažu. Moje delo pa je vedno enako«.

V motelu je začela kot materialni knjigovodja. Poleg tega so nastavili drobni inventar, vodila je blagajno, skratka, skrbela je za vse, razen za finančno knjigovodstvo. Tega pa je prevzela potem po šestih letih in vodila vse do odhoda v pokoj.

In kako je bilo v prvih letih? Veliko problemov?

»Problemov? Pravih ne. Denar smo imeli. Hudo je, če ne moreš plačati računov. Zdaj je promet sicer manjši, a jaz imam ravno toliko dela. Le zneski so manjši.«

Pred tremi leti se jim je v računovodstvu nakopičilo več nalog, ker so uvedli prehodne konte, za katere ni nihče vedel, čemu služijo. Potem so jih opustili in zdaj je bolje, saj pripravijo zbir le ob koncu meseca. Precej dela povzročajo tudi čeki,

pa devize, vendar... »s tem se ubadajo drugi«.

Štefka Cerjak je vedno rada hodila na delo. Nekoč so bili v motelu kot velika družina, dobro so se razumeli in radi so si pomagali. Vse je bilo v redu in direktor je bil — tako kot še danes — »mož na mestu«. Če je kdaj kaj zaškripalo, so uredil med seboj in niso nikdar iskali pomoči drugod. Zdaj jih je veliko več, a odnosi so ostali taki kot so bili. Nekoliko se je spremenila le Cerjakova. Pred leti je lahko delala vso noč, naslednji dan pa potem enostavno nadaljevala in domov niti pogledat ni šla. Pred tremi leti pa je bila operirana in zdaj »nisem več taka kot prej. Ne morem razumeti, da hočejo nekatere ženske delati štirideset let. 35 jih je bilo kar dovolj... Kaj ni čudno? Če moraš dve uri čakati na avtobus, vzdihuješ, kako se čas vleče, lepo pa mine, ne da bi opazil. Še teh 35 let je kar naenkrat preteklo... Nekaj časa preživim v pisarni, nekaj v vinogradu ali doma...«

Nekaj pa ga je porabila Štefka Cerjak tudi za delo v samoupravnih organih. Bila je predsednica delavskega sveta v motelu, pa članica centralnega delavskega sveta in blagajničarka sindikalne organizacije. Takrat v prvih letih delo v samoupravnih organih ni povzročalo težav. Reševali so tekoče probleme in vsi so radi sodelovali. Bolj kot danes, ko se sestanki kar vrstijo in vlečejo. Človek ima polno tekočega dela, pa mora sedeti na takem sestanku. Vsa storilnost je nekam shlapela.

No, zdaj bo tudi sestankovanje odpadlo, a zaradi tega Cerjakovi ni posebno žal. Pogrešala bo le sodelavce, pogovor z njimi, pa drobne šale, ki so marsikdaj popestrile delo.

Lahko pa bo hodila na Bizeljsko, ki je najlepši kraj na svetu in delala v vinogradu, kadarkoli bo želela, lahko bo urejala vrt in svoji mali vnučki bo lahko posvetila veliko več časa.

J. K.

UGOTAVLJANJE UČINKA

Pri izvajanju turistične propagande je največji problem ugotoviti, katero vrsto reklamnih sredstev oz. kateri reklamni medij (tisk, radio, TV, film) naj bi uporabili in koliko časa, da bi s čim manjšimi stroški dosegel čim večji krog potencialnih kupcev naših storitev?

Recepta za to ni, na daljši rok se da primerčnost medija v praksi dokaj dobro oceniti, posebno če reklamiramo konkretno stvar.

Na splošno pa je tudi realni učinek posamezne propagandne akcije težko izračunati, lahko ga le ocenimo!

Pri ocenjevanju učinka reklame moramo upoštevati vse smeri njenega delovanja, realno možen učinek, možne rezultate glede na časovni rok, cene storitev, konkurenco, sezonski čas, vreme kot pojav itd.

Za zaključek razmišljanja o tem, ali je ekonomska propaganda potrebna ali ne, pa še naslednja anekdota:

Goske znesejo zelo lepa, debela jajca, precej debelejša od kokošjih. Kadar goska znese jajce, s ponosom dvigne glavo in domišljavo molče odraca iz gnezda.

Kadar pa kokoš znese svoje jajce, glasno kokodajsa in to naznanja celemu svetu. Rezultat: ljudje že stoletja poslušamo kokošje kokodajsanje — in jemo kokošja jajca!

S. Matjažič

Ekonomska propaganda

SREDSTVA TURISTIČNE PROPAGANDE

Gledano globalno, delimo tehnična sredstva turistične propagande v direktna in indirektna sredstva propagande.

V direktna sredstva propagande spadajo tista, ki jih v praksi opredelimo tako in posebej plačamo.

V indirektna sredstva pa spadajo sredstva, ki jih v turizmu imenujemo neplačana reklama.

Ne bomo se spuščali v način uporabe vseh znanih sredstev reklame, zanimiv pa je že njihov prikaz, ki je razviden iz naslednje tabele:

TEHNIČNA		OSEBNA
Direktna sredstva	Indirektna	
1. Stalna sredstva + prospekt + letak + katalog - brošura + propagandno pismo + okrožnice + reklamne table	+ pisemski papir + ovojnice + hotelska mapa - hotelska izkaznica - kreditna kartica + razglednice + računi + jedilniki + vinske karte - zavojni papir + prtički - vrečice + razni zemljevidi + rezervacije za mize + uniforma osebja	+ osebni kontakti - predavanja + obiski partnerjev - propagandna potovanja + vabila predstavnikom + izjave za časopis
2. Občasna sredstva + oglasi v časopisu + značke + svinčniki - spominki + zastavice - nalepke + koledarji - čestitke + programi + vabila - razni filmi + RTV		

Z znakom + so označena sredstva propagande, katera smo v praksi že uporabljali v DO Gostinstvo.

Naši delavci poročajo

Razširitev dejavnosti je bila v zadnjem času vpisana v sodni register za TOZD Trgovina na drobno Nova Gorica, TOZD Trgovina na drobno Kranj in TOZD Vzdrževanje in investicije. Priglasitev razširitve dejavnosti za TOZD Trgovina na drobno Maribor je pred registrskim sodiščem še v postopku.

Pravna služba SOZD ima zdaj na programu preverjanje evidence nepremičnin (zemljišča in objekti). Sedaj obstajata dve evidenci in sicer dokumentacija v pravni službi ter evidenca v računovodstvu. Ob inventuri nepremičnin za leto 1982 so ugotovili bistvene razlike med obema evidencama. Zaradi tega bo pravna služba preverila podatke v zemljiških knjigah, ki jih je v Sloveniji nekaj nad 40, na podlagi teh podatkov pa bo za vsako temeljno organizacijo na novo sestavila popis nepremičnin, ki ga bo dostavila računovodstvu in vsem tem organi-

zacijam. Doslej so v pravni službi pregledali podatke osmih zemljiških knjig, predvidevajo pa, da bodo opravili delo do konca letošnjega leta.

Sodišče združenega dela Slovenije je pred nedavnim obravnavalo primer suhega tankanja. Prodajalec V. S. z bencinskega servisa v Ljubljani je v sodelovanju s šoferjem druge delovne organizacije vpisal v naročilnico določeno količino goriva, ne da bi to blago dejansko izdal, denarno vrednost za vpisano blago pa sta si s šoferjem razdelila. To je primer t. i. suhega tankanja, ki pomeni nezakonito razpolaganje z družbenimi sredstvi, torej hujšo kršitev delovnih obveznosti. V disciplinskem postopku je bil izrečen najstrožji disciplinski ukrep, to je ukrep prenehanja delovnega razmerja. Sodišče združenega dela v Ljubljani kot sodišče prve stopnje in Sodišče združenega dela Slovenije kot sodišče druge stopnje sta v celoti potrdili sklep skupne komisije. Na podlagi te sodne prakse bomo lahko učinkoviteje omejevali t. i. suho tankanje na bencinskih servisih.

V TOZD Trgovina na drobno Maribor so se pravočasno pripravili na turistično sezono. Delo na bencinskih servisih so

razporedili tako, da bo potekalo čim bolj urejeno in da ne bo zastojev niti v tistih dneh, ko bo prestopilo mejo največ turistov. Poskrbeli so za vse, na kar lahko sami vplivajo, bojijo pa se, da bo problem z zavornim oljem in nekaterimi artikli blaga dodatne ponudbe.

V Mariboru se pripravljajo na novo akcijo »Nič nas ne sme presenetiti«, v kateri bodo sodelovali delavci Petrola, ki so že tako stalno vključeni v program dela krajevne skupnosti. Poleg tega v sezoni poostreno nadzorujejo vse bencinske servise na svojem območju.

Na zadnji seji delavskega sveta celjske temeljne organizacije na drobno so sklenili, da bodo začeli kandidacijski postopek za volitve novih delegatov delavskega sveta. Ko so sprejeli ustrezno strukturo delegatov po samoupravnih skupinah, so posvetili največ pozornosti aktivnosti delegatov v sedanjem mandatnem obdobju. Ugotovili so, da delegati nekaterih samoupravnih skupin niso dovolj aktivni in da se tudi niso redno udeleževali sej delavskega sveta. Ker so zaradi reorganizacije pred njimi pomembne vsebinske naloge, bodo morali ugotovljene pomanjkljivosti odpraviti, v bodoče pa bolj zaupati

tistim delavcem, ki so svoje samoupravne naloge do sedaj uspešno in odgovorno opravljali.

Tudi delegatom delavskega sveta drobne prodaje v Mariboru bo kmalu potekel mandat, zato so začeli evidentirati nove. V temeljni organizaciji menijo, da so delegati tekočega mandatnega obdobja zainteresirano sodelovali in s svojim delom pripomogli k reševanju problemov, obenem pa upajo, da bodo tudi za naslednje mandatno dobo izbrali najbolj primerne in zavzete delavce.

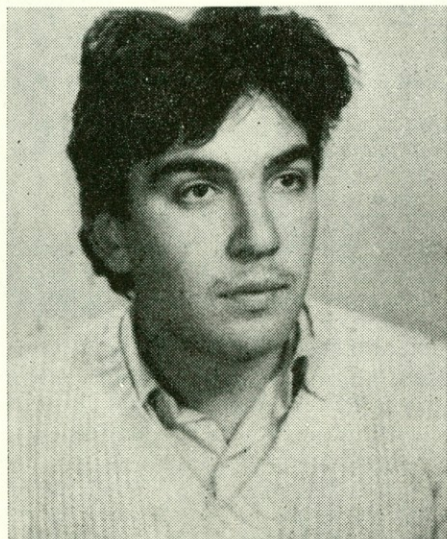
Za popestritev delovnih prostorov DO Zemeljski plin v vročih poletnih dneh bo poskrbela likovna pedagoginja Marija Kajzar s portreti, tihožitji, krajinami in cvetličnimi aranžmaji, ki so razstavljeni od konca junija.

Meseca junija se je zbrala v prostorih DO Zemeljski plin skupina delegatov občine Šiška za delegiranje v Skupščini SRS ter obravnavala gradivo, o katerem bodo razpravljali na naslednji skupščinski seji. Delegati so se poglobljeno seznanili s problematiko DO Zemeljski plin in zavzeli do nje tudi svoje stališče, ki ga bodo prenesli na skupščinsko sejo.

V spomin

V predzadnjem majskem jutru je v prometni nesreči preminil Ferdo Smajla, avtomehaničar. Komaj 24 let mu je bilo, pa vendar je s svojim delom, s svojo tako značilno osebnostjo, neposrednostjo in sproščenostjo, ki je prednost mladih, ustvaril nepozabno sled, zapustil trajen spomin na nedokončano pot.

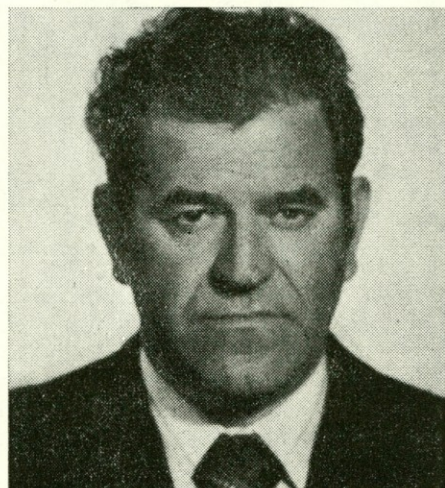
Pogrešali ga bomo v delavnicah, kjer je rasel v dobrega delavca, manjkal bo v NK Transport in na kulturnem področju v svoji krajevni skupnosti.

V spomin

Po kratki, a hudi bolezni je smrt iztrgala delavcem mariborskega skladišča sodelavca — gasilca Vinka RODOSKA, človeka, ki je bil ves čas službovanja v Petrolu vzoren in natančen delavec, iskren in pošten prijatelj, vedno pripravljen deliti s tovariši dobro in slabo.

Komaj pred nekaj tedni je praznoval 50-letnico življenja, bil je poln načrtov, kako bi izboljšali varnost pred požari, zdaj bodo ta njegova razmišljanja lahko uresničili njegovi sodelavci, med katerimi bo za pokojnim Vinkom še dolgo ostala praznina.

REZERVE IN PROIZVODNJA NAFTE

Država	Proizvod. nafte	Rezerve nafte	Leta proizvod.
SZ	612	8.620	14
ZDA	480	4.015	8
Saud. Arabija	360	22.131	61
Mehika	148	6.799	46
Vel. Britanija	103	1.910	18
Kitajska	102	2.650	26
Venezuela	99	3.069	31
Iran	98	7.504	76
Kanada	73	4.015	55
Indonezija	65	1.300	20
SKUPAJ	2140	62.013	30
Svet	2756	91.343	33

SVETOVNA PORABA NAFTE

Področje	1970	1975	1980	1982
Zahodna Evropa	610,3	642,2	652,4	567,8
SZ in vzh. Evropa	326,9	468,2	566,6	575,1
Afrika	40,2	54,8	63,0	60,6
Bližnji vzhod	57,1	76,7	92,8	93,0
Daljni vzhod	325,2	449,1	527,7	477,1
Severna Amerika	786,1	881,1	950,5	881,0
Srednja Amerika	122,1	150,6	177,0	170,1
SKUPAJ svet	2267,9	2723,4	3030,0	2824,7

Pisma bralcev

Obvestilo

Obveščamo vas, da bo v moščanski občini zgrajen obrat za regeneracijo rabljenih pločevinastih bobnov, obrat za katerega gradnja in nabavo strojev bodo porabili največ 40 milijonov dinarskih sredstev. Urna kapaciteta v eni izmeni bo približno 30 bobnov, obrat pa bo zgrajen tako, da bodo lahko kapacitete povečali.

Obrata ne bodo zgradili samo za potrebe enega podjetja, temveč za vso industrijo na ožjem območju Ljubljane. Vemo, da je to predvsem kemična industrija, samo eno podjetje te industrije pa potrebuje letno 100.000 bobnov.

Investicija je upravičena, saj so potrebe za regeneracijo bobnov velike in takega obrata na tem območju ni, poleg tega je tudi ekonomsko upravičena — posebno v današnjem času, ko so obratna sredstva draga. Kupci regeneriranih bobnov bi prihranili polovico sredstev, ki bi jih dali za nabavo nove tovrstne embalaže.

Če bi delali v obratu v dveh izmenah, bi znašal letni bruto promet najmanj 150 milijonov in če bi bil naš, bi za to vsoto povečal našo bruto realizacijo, kar brez dvoma ne bi bilo malo.

Obvestilo pišem v času, ko je minilo 10 let, odkar so dali samoupravljalci idejo, da bi zgradili tak obrat v Zalogu. Ideja ni prodrla, bilo je veliko raznih izgovorov, da ni denarja, da se bolj splača graditi bencinske servise, da ni primerne lokacije, niti primerne človeka, ki bi vodil in podobno.

Pločevinasti bobni so od lanskega leta za nas embalaža, ki jo moramo po SAS, podpisanim z dobaviteljem, vračati. Zaradi te obveze morajo tudi kupci blaga v bobnih embalažo vrniti, vendar je 30, 40% zadržijo, ker je poškodovana, potrebna regeneracije. Pri letni prodaji 20.000 toni blaga v pločevinastih bobnih pomeni to najmanj 30.000 bobnov.

Kot samoupravljalec pa ne razmišljam samo o tem denarju, ki ga vržejo naši kupci stran, temveč tudi o tem, da so pogoji ekonomskega gospodarjenja v trgovini postali težki, da bomo morali vlagati del poslovnih sredstev tudi v proizvodne obrate, torej ne samo za širjenje trgovine z uvajanjem novih vrst blaga v prodajni asortiment. Proizvodno-uslužnostni obrati so zdrava osnova za napredek dejavnosti tudi v trgovini. Omogoča reševanje vrste vprašanj, kot so zaposlovanje, boljši izkoristek zaposlenih, povečanje asortimenta manjšo odvisnost od drugih dobaviteljev in ne nazadnje dohodkovno povezovanje. Omogoča tudi angažiranje obstoječih strokovnih kadrov za nove dejavnosti v trgovini. Vse to pa pomeni tudi zgraditev osnov — temeljev za ekspozicijo dejavnosti vseh delovnih organizacij v SOZD Petrol. Lahko bi tudi širili prodajo blaga v bobnih, kar nam je danes onemogočeno.

To obvestilo sem napisal tudi zaradi tega, ker težko čakam, kaj boste samoupravljalcem predlagali v naslednjem gospodarskem letu. Ponudbo za sodelovanje pri izgradnji obrata za regeneracijo pločevinastih bobnov ste prejeli. Odločitev bo težka, ker bo dobiček ostal drugje, lahko pa bi bilo drugače. No, vsaj bobnov bo več. Opravičevati se ni potrebno, raje takoj ukrenite kaj, ker je pomanjkanje tovrstne embalaže že dalj časa velika ovira za večjo prodajo oziroma za pridobivanje večjega dohodka.

Samoupravljalec

Prijeten večer

Vedno, ko dobim naš časopis pregledam najprej zadnjo stran. Le zakaj? Zaradi križanke, seveda, če sem izžrebana. Posebno me je pritegnila tista, za katero je prispevala nagrade DO Gostinstvo. In moji upi niso bili zaman, dobila sem tretjo nagrado, dve kosili ali večerji v enem izmed motelov naših gostincev. Po dolgem, skoraj trimesečnem premišljevanju, sva se z možem odločila, da bova izkoristila nagrado v restavraciji Tržič.

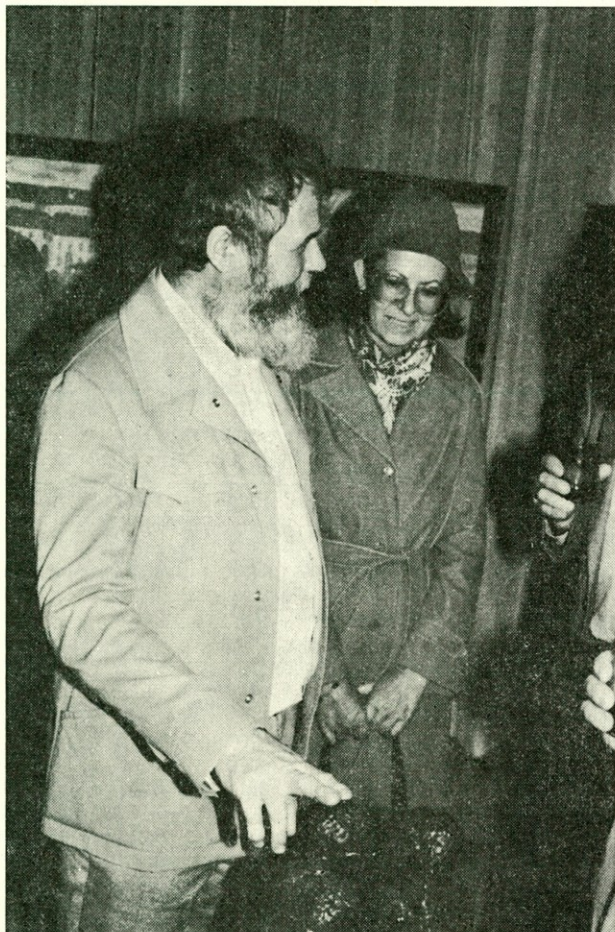
Nekega sobotnega večera sva se res odpeljala proti Tržiču. Priznam, da z malce slabim, negotovim občutkom, pa saj se ne zgodi vsak dan, da bi jedel v restavraciji zastoj. Ob prijetnem nasmešku in prijazni postrežbi se je nelagodnost kmalu razblinila. Še bolje pa sva se oba z možem počutila takrat, ko so nama povedali, da naju niso povabili na kakšen turistični menu, temveč da lahko izbirava po svojem okusu. Torej sva res prava pravcata gosta. Ne le to, tudi natakarji so nama dali s svojim obnašanjem tak občutek. Vsa večerja je minila v prijetnem vzdušju, jaz pa sem premišljevala, kako bi prepričala moža, da bi me še kdaj pripeljal na tako večerjo — seveda na njegove stroške.

Majda

Član stanovanjske komisije!

*Ko sem delo to sprejel,
nisem bil prav nič vesel.
Najprej smo vse obiskali
potlej smo pa razpravljali.
Eni radi bi gradili,
drugi pa le obnovili.
Kdor ima doma zidarje,
Od »Petrola« rad bi denarje.
Vsakdo bi takole prosil,
če bi kar s seboj ga nosil.
V komisiji si zdaj Tone,
daj za gradnjo nam milijone.
Ko kredite smo delili,
kregali smo se in jezili.
Razdelili smo kredit,
oddahnil sem si in šel — pit.
V bifeju spil sem eno pivec,
in si s tem ohladil živce.*

FRITO

V DO Zemeljski plin so proslavili dan mladosti z otvoritvijo razstave in kratkim kulturnim programom. Predstavila sta se **Zlata Volarič** s simboličnimi upodobitvami izumirajočih folklornih običajev in kmečkih del ter **Jože Volarič** z varjenimi skulpturami, v katerih skozi podobe iz zgodovinskega dogajanja in osebne izkušnje prikazuje človeka v njegovi tragični veličini boja za goli obstanek.

Poseben kulturni užitek so bile tudi izredno doživete recitacije **Miče Udir**, ki vedno požanjejo obilen aplavz delavcev DO Zemeljski plin.

Ozri smo se v višave

Oh, to presneto vreme, mislim, ko vsa nesrečna strmim v oblačno nebo, le kakšno vreme bo jutri? Vremenoslovci in vsi »pre-roki« so napovedovali dež. Pa so se ušтели! Ko sem naslednje, sobotno jutro hitela proti avtobusni postaji, je izza obzorja že kukalo sonce. No, vendarle, si mislim vsaj na našem planinskem izletu ne bomo imeli slabega vremena.

Bilo nas je za dva avtobusa, ko smo se zjutraj odpeljali proti Vršiču. Z vmesnim postankom v Kranjski gori smo prispeli do Erjavčeve kočice na Vršiču, kjer je bil kratek postanek za nakup razglednic, značk in za bežen pogled na vrhove obsijane s soncem. Pot smo nato nadaljevali proti Slemenu. Sonce nas je grelo vedno topleje, postalo je vroče, nahrbtniki vedno težji. Sem ter tja se oglasi pesem, zasliši se vrisk in kar prehitro smo na vrhu Slemenca. Odpre se nam čudovit razgled.

Z vrha se oziramo po dolini Planice, na Fonce, zremo v stene Mojstrovke, Travnika, Šit in Jalovca, sledi obvezno ovekovečenje s fotografskim aparatom in seveda obvezna štampljka vrha, da ne bo kdo mislil, da nismo bili na njem. Nato počitek. Vsi se zakopljemo v nahrbtnike po malico. Pot nato nadaljujemo proti Tamarju, toda meni se zdi prehitro, saj vse lepote ne moreš videti v tako kratkem času. Ob poti rastejo drobne planinske cvetke ki pa jih vsi le ogledujemo. Pot se strmo spušča, zato je vsa naša pozornost usmerjena v spust. Zopet se oglasi pesem. Ko smo v dolini, nehote pospešimo korak, pri brunarici v Tamarju nas čaka pravi planinski golaž. Mm, kako se prileže. Ko smo na trati zbrani vsi udeleženci, se oglasi harmonika, zaplešemo kar po grušču. Da bi koga motili težki planinski čevlji, da bi bil kdo utrujen, kje pa. Oglasi se še petje, smeh. Čas prehitro mineva, sonce zahaja, moramo proti domu. Bilo je prijetno in ni mi žal, da sem se udeležila izleta. Res je bilo tako, kakor nam je napisal organizator, da naj bo to pohod prijateljstva, medsebojnih vezi, dobrega razpoloženja in veselja nad vsem, kar nam nudijo naše prelepe gore, ali če pogledamo, kako nam je napisal Tone Svetina — Ozri se v daljave, v višine in pozabi, da živiš na dnu!

Majda

MOJA POTOVANJA

Odločitev

Človek nikoli ne ve, kakšna usoda mu je namenjena in kaj ga čaka v življenju. Prihodnost je zavita v temo in mislim, da ji ravno to daje mikavnost.

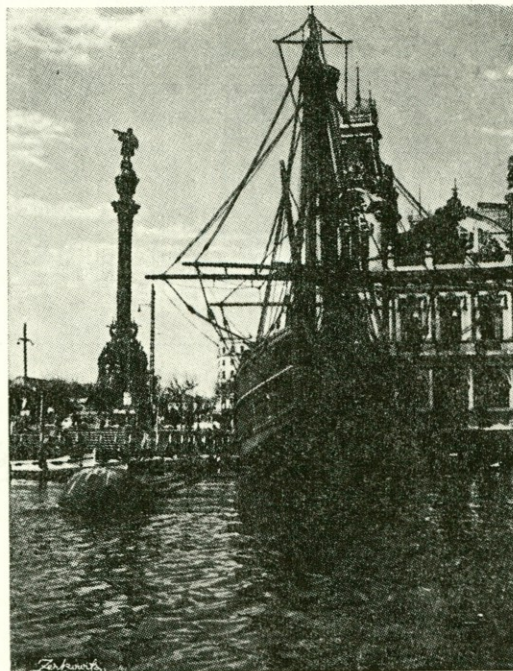
Čo bi mi nekdo pred tremi leti rekel, da bom nekega dne odplula v Afriko, bi ga proglasila za norega in mu rezervirala posteljo v bolnišnici v Polju.

Toda, glej ga zlomka, prav to se mi je zgodilo. Ne bom na dolgo opisovala, kako je do tega prišlo, za to zgodbo je važno, da sem lepega dne spravila svoje »cunjice« v nekaj kovčkov in potovalke, zaklenila za seboj vrata stanovanja ter se z možem odpeljala proti italijanskemu Tržiču. Tam je čakala ladja naše trgovske mornarice Ljutomer, last Splošne plovbe iz Pirana.

In namen potovanja, boste rekli! Mož v službo, jaz pa z njim. Kajti matičar nama je nedolgo pred tem dejal, da si morava deliti dobro in zlo.

Prvi koraki

Pred menoj stoji dolga in visoka kovinska gmota, ki bo naslednjega pol leta moj drugi dom. Kar ne upam si stopiti po stopnicah (po ladijsko — skala). Mož me opazuje in verjetno skuša ugotoviti, kakšne traparije mi gredo po glavi. Stisne me k sebi a mi že v naslednjem trenutku potisne v roko eno od potovalk. Požrem slino, zberem pogum in stopim na »skalo«. Prestopim dve, tri stopnice, ko se začne zibati. Naj ne bom Gorenjka, če te potovalke ne prinesem do vrha, si rečem in zibaje se premagujem stopnico za

stopnico. Končno sem na trdnih ladijskih tleh in naslednji dan vidim, da se skala ziblje zato, ker ima tam, kjer se dotika obale, narejen poseben valjar, ki se lahko premika, pa še dolga in kovinska je. To pa vibracijo še povečuje. Prvo oviro sem torej premagala in takoj postanem dobre volje, še boljše pa, ko nama z možem dodelijo udoben potniški apartma. Naj vam ob tej priložnosti povem, da je ta ladja vozila do leta 1979 na liniji okoli sveta in je prevažala tudi potnike. Takoj pričnem urejati novi dom, mož pa uredi z odgovornimi vse v zvezi s službo. Ko se vrne, me zbada in se hihita na račun mojih kozmetičnih pripomočkov, ki sem jih tako skrbno zložila pred ogledalom v spalnici. Kaj za vruga pa spet tu ni v redu!? V naslednjem trenutku se mi že posveti.

»Človek se uči vse življenje!« rečem na glas in spravim stvari v predale. Mož se še vedno smeji, toda jaz v prvem hipu res nisem pomislila, da take stvari padejo s polic, če se ladja malo bolj zaziblje.

To je le ena od uvajalnih težav ob spoznavanju Ljutomera, toda take in podobne so minile v nekaj dneh. Kmalu si misva bila več tuja in z moževo pomočjo sem spoznala vse njegove skrite koticke, pa tudi »on« je sprejel žensko na krov.

Vožnja po Jadranu je pravi užitek za nas, začetnike. Morje je mirno in vse do Dubrovnika te spremljajo otoki, tako da človek nima občutka, da je nekje daleč od civilizacije in kopnega. Na skrajnem jugu Jadrana se obrnemo proti zahodu, mimo italijanskega škornja. Potujemo proti mesinski ožini. Na levi nas pozdravlja Sicilija, na desni Apeninski polotok. Varno priplujemo mimo Scile in Karibde ter se podamo proti nemirnim vodam Lyonskega zaliva. Mornarji pravijo, da je vožnja tod zelo neprijetna in tudi tokrat ni bilo izjeme. Zapihal je močan veter, morje je postalo valovito in našo ladjo je neusmiljeno premetavalo sem ter tja. Tisto popoldne sem prvič opazila bledico na nekaterih obrazih, fantom ni bilo do hrane, majraje so ležali, postalo jim je slabo. Diagnoza je znana vsakemu — morska bolezen. Nestrpnost sem hodila v kopalnico in se skrbno gledala v obraz, oči, jezik, toda moje stanje je bilo b. p. Zdaj pa še to! Niti najmanjše, navadne, a toliko opevane morske bolezni ni v meni. Kako je usoda kruta! No, namesto mene se je lotila moža, starega morskega volka. Revez je obležal in veselo se mu zahihitam: »Saj veš, kaj je rekel matičar, dobro in zlo!« Samo z očmi je zavlil in postalo mu je še bolj slabo.

Čez dva dni so nas sprejele mirne španske vode in čakalo nas je prvo pristanišče na naši poti — Barcelona.

Viva españa!

Barcelona je drugo največje mesto v Španiji in šteje danes že čez dva milijona prebivalcev. Leži v pokrajini Kataloniji in je glavno špansko industrijsko in pomorsko središče. Pristanišče sega tik do središča mesta — samo za vogal stopiš in že se znajdeš na glavni ulici. Toda preden si jo začneš ogledovati, ne moremo in ne smemo mimo ladje, ki po svoji zunanosti še daleč ni kos vsem tistim jahtam, ki so zasidrane poleg nje, toda njena zgodovinska vrednost je neprecenljiva in znana nam vsem. To je znamenita Santa Maria, s katero je še bolj znameniti Krištof Kolumb leta 1492 odkril Ameriko. Danes je zasidrana v pristanišču in preurejena v muzej. Mi, ki smo prišli z naše pettisočtonke, ki jo je tako nusmiljeno premetavalo po Lyonskem zalivu, smo se spraševali, kako je Kolumbu uspelo prepluti Atlantik s tako barkačo. Notranjost je restavrirana in obiskovalci smo si lahko ogledali Kolumbov delovni prostor, prostor za posadko, živež, orožje, prostor za molitve. Po ogledu nam je bilo vsem jasno, da možem, ki so pluli na tej ladji, ni bilo lahko.

Kakih sto metrov od ladje stoji na začetku glavne ulice spomenik Kolumbu, postavljen na Kolumbovem trgu, seveda. Sploh sem pa doživela občutek, da je Kolumb zelo popularen meščan Barcelone. V času našega obiska ga je prekašal verjetno le Diego Maradona. Viva Mundial!

Stopimo torej na glavno ulico. Tu vlada predvolilno vzdušje — pišemo oktober 1982. Plakati, reklame, parole, letaki, transparenti. Iz avtomobilov preko zvočnikov propagirajo to ali ono stranko. Ljudje hitijo, strašen vrvež vlada vsepovsod.

Z zanimanjem si ogledujem vso to zmedo, saj česa podobnega pri nas še nismo doživeli, tudi v času novoletnih razprodaj ne. Stopimo še naprej. Polno je trgovin s spominki, vendar moram povedati, da niso kdo ve kako kvalitetni in umetniške vrednosti. Če povem preprosteje — poceni kič. Izbiraš lahko med znanimi španskimi biki različnih velikosti in narejenimi iz najrazličnejših materialov, starimi ladjami, za dekleta pridejo v poštev značilne španske pahljače in ogrinjala. Takih in podobnih stvari imajo povsod na pretek.

D. Pavlič

Nadaljevanje prihodnjic

